

Dosarul nr. 3ra-1232/22
2-22017877-01-3ra-30112022

Prima instanță: Curtea de Apel Chișinău (A. Minciuna, V. Negru, E. Palanciuc)

D E C I Z I E

29 mai 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
judecători

Stela Procopciuc
Diana Stănilă
Oxana Parfeni
Lilia Roic-Botezatu
Ion Malanciuc

examinând recursurile declarate de către Duca Ion și Dron Ion,
în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată
depusă de către Dron Ion și Duca Ion împotriva Agenției Naționale pentru
Reglementare în Energetică cu privire la contestarea actelor administrative.
împotriva hotărârii din 24 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care au
fost respinse acțiunile înaintate de Ion Duca și de Ion Dron împotriva Agenției
Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la contestarea actelor
administrative,

c o n s t a t ă :

La 8 februarie 2022, Ion Dron a depus cerere de chemare în judecată împotriva
Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la contestarea actelor
administrative.

În susținerea acțiunii a indicat că prin hotărârea Agenției Naționale pentru
Reglementare în Energetică nr. 40 din 28 ianuarie 2022, s-a aprobat prețul pentru
energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică SA „Energocom”,
în cuantum de 3,24 lei/kWh (fără TVA), s-a abrogat hotărârea Consiliului de
administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 675 din 24
decembrie 2021, fiind menționat că această hotărâre își produce efectele din 1 ianuarie
2022.

Prin hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 32 din
28 ianuarie 2022, s-au aprobat prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale
de către SA „Moldovagaz”, în contextul obligației de serviciu public, conform anexei
la hotărâre, s-a abrogat hotărârea Consiliului de administrație al Agenției Naționale

pentru Reglementare în Energetică nr. 666/2021 din 24 decembrie 2021, fiind menționat că această hotărâre își produce efectele începând cu 1 ianuarie 2022.

Prin hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 33 din 28 ianuarie 2022, s-a aprobat prețul pentru energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare ale SA „Termoelectrica”, în mărime de 335 bani/kWh (fără TVA), s-a aprobat tariful pentru energia termică livrată consumatorilor de către SA „Termoelectrica” în mărime de 2 169 lei/Gcal (fără TVA), s-a abrogat hotărârea Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 668/2021 din 24 decembrie 2021 privind prețul la energia electrică produsă și tariful pentru energia termică livrată consumatorilor de către S.A. „Termoelectrica”, fiind menționat că această hotărâre își produce efectele începând cu 1 ianuarie 2022.

A opinat că pct. 3 din hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare Energetică nr. 40, pct. 4 din hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare Energetică nr. 32 și pct. 4 din hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare Energetică nr. 33, care stabilesc că hotărârile își produc efectele începând cu 1 ianuarie 2022, sunt în contradicție cu normele constituționale și alte legi, motiv din care acestea urmează a fi anulate.

Or, Curtea Constituțională a reținut că pentru ca o lege să corespundă criteriului de claritate, ea trebuie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite.

Potrivit actelor normative contestate, dispozițiile privind aplicarea noilor tarife începând cu 1 ianuarie 2022, sunt în corespundere cu dispozițiile pct. 2.1, 2.2 și 2.3 din dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 2 din 27 ianuarie 2022, prin care s-a dispus ca, prin derogare de la legile în vigoare, ANRE va aproba, până la 31 ianuarie 2022, noile prețuri reglementate la gaze naturale, cu aplicarea acestora începând cu 1 ianuarie 2022.

A precizat că invocarea dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale, drept element de justificare pentru a pune un act normativ cu putere retroactivă, în coroborare cu dispozițiile normelor constituționale și legale, nu este justificată, or, prin hotărârea Curții Constituționale nr. 17 din 23 iunie 2020, în pct. 95, s-a stabilit că în lipsa unor excepții stabilite expres de Constituție, atât în situațiile ordinare, cât și pe durata stării de urgență, de asediu sau de război, echilibrul puterilor trebuie să fie același.

Organizarea constituțională a Republicii Moldova, bazată pe principiul separării și colaborării ramurilor puterii în stat și delimitarea exactă a competențelor autorităților publice antrenate în exercitarea puterii de stat, nu poate suferi modificări în urma declarării stării de urgență.

Chiar și în aceste circumstanțe excepționale, Constituția nu permite nici o derogare de la această ordine și *a fortiori* nu permite concentrarea ramurilor puterii de stat într-o singură autoritate.

Această clauză a fost instituită de către constituentă pentru a preveni apariția dictaturii, având în vedere trecutul istoric al țării și faptul că cele mai multe abuzuri se comit pe fundalul situațiilor de urgență.

În opinia Comisiei de la Veneția, experiența a arătat că cele mai grave încălcări ale drepturilor omului tind să se producă anume în contextul unei situații de urgență, or, statele pot fi predispuse, sub pretextul stării de urgență, să-și folosească puterea de derogare în alte scopuri sau într-o măsură mai mare decât este justificată de exigența situației.

Prin urmare, a relevat că hotărârile Agenției Naționale pentru Reglementare Energetică, stabilesc că dispozițiile intră în vigoare la o dată anterioară votării sale și, bineînțeles, eventualei sale publicări în Monitorul Oficial.

Potrivit hotărârii Curții Constituționale nr. 32/1998, legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale mai favorabile, iar potrivit art. 76 din Constituție, legea se publică în Monitorul Oficial și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei care, potrivit Legii nr. 100/2017, nu poate fi anterioară datei publicării, sau, altfel spus, actele normative adoptate în cursul unei luni calendaristice nu pot intra în vigoare din prima zi a lunii respective.

Și-a întemeiat pretențiile în baza art. 3, 5, 7, 12, 17, 18, 21, 31, 36, 191 alin. (2), 206 alin. (1) lit. e), 209 alin. (3), 215, 224 Cod administrativ.

A solicitat: 1) admiterea acțiunii; 2) anularea ca fiind ilegală a hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 40 din 28 ianuarie 2022, la pct. 3, în partea textului „Prezenta hotărâre își produce efectele din 1 ianuarie 2022”; 3) anularea ca fiind ilegală a hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 32 din 28 ianuarie 2022, la pct. 4, în partea textului „Prezenta hotărâre își produce efectele începând cu 1 ianuarie 2022”; 4) anularea ca fiind ilegală a hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 33 din 28 ianuarie 2022, la pct. 4, în partea textului „Prezenta hotărâre își produce efectele începând cu 1 ianuarie 2022”.

La 9 februarie 2022, Ion Duca a depus cerere de chemare în judecată împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la contestarea actelor administrative.

În motivarea acțiunii a susținut că prin hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 40 din 28 ianuarie 2022, s-a aprobat prețul pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică SA „Energocom”, în cuantum de 3,24 lei/kWh (fără TVA), s-a abrogat hotărârea Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 675 din 24 decembrie 2021, fiind menționat că această hotărâre își produce efectele din 1 ianuarie 2022.

Prin hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 32 din 28 ianuarie 2022, s-au aprobat prețurile reglementate pentru furnizarea gazelor naturale de către SA „Moldovagaz”, în contextul obligației de serviciu public, conform anexei la hotărâre, s-a abrogat hotărârea Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 666/2021 din 24 decembrie 2021, fiind menționat că această hotărâre își produce efectele începând cu 1 ianuarie 2022.

Prin hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 33 din 28 ianuarie 2022, s-a aprobat prețul pentru energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare ale SA „Termoelectrica”, în mărime de 335 bani/kWh (fără TVA), s-a aprobat tariful pentru energia termică livrată consumatorilor de către SA

„Termoelectrică”, în mărime de 2 169 lei/Gcal (fără TVA), s-a abrogat hotărârea Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 668/2021 din 24 decembrie 2021 privind prețul la energia electrică produsă și tariful pentru energia termică livrată consumatorilor de către SA „Termoelectrică”, fiind menționat că această hotărâre își produce efectele începând cu 1 ianuarie 2022.

A obiectat că hotărârile Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 32, 33 și 40, publicate în Monitorul Oficial la 4 februarie 2022, nu conțin temeiul juridic pentru care Agenția să aprobe și să aplice noi tarife în mod retroactiv.

Or, Agenția nu poate, din punct de vedere legal, să aprobe tarife cu efecte retroactive, iar dânsul, în calitate de consumator, nu poate fi obligat să achite pentru ianuarie 2022, după un tarif nou, ci trebuie să achite conform tarifului care a fost valabil la ziua consumului de gaze și pe care l-a cunoscut la momentul consumului.

Astfel, prin hotărârile nr. 32, 33 și 40 din 28 ianuarie 2022 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, îi este lezat dreptul de apărare și asigurare a drepturilor și intereselor legitime în calitate de consumator, prin introducerea unei practici comerciale incorecte de obligare a stabilirii unor tarife în condițiile economiei de piață, de participare la fundamentarea și luarea de decizii ce îl vizează în calitate de consumator.

Și-a întemeiat pretențiile în baza art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor și a Libertăților Fundamentale, art. 10, 15, 16 alin. (1) lit. a), e), g), k) Cod civil, art. 189, 191 alin. (2), 206 alin. (1) lit. e), 211, 212, 214 Cod administrativ.

A solicitat anularea ca fiind ilegale a hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 32 din 28 ianuarie 2022, a hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 33 din 28 ianuarie 2022 și a hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 40 din 28 ianuarie 2022.

Prin încheierea din 19 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost conexată cauza de contencios administrativ nr. 3-52/22 la acțiunea în control normativ depusă de Ion Duca împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică privind anularea hotărârilor Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 32 din 28 ianuarie 2022, nr. 33 din 28 ianuarie 2022 și nr. 40 din 28 ianuarie 2020, la cauza nr. 3-52/22, la acțiunea depusă de Ion Dron împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică privind anularea hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 40 din 28 ianuarie 2022, la pct. 3, în partea textului „Prezenta hotărâre își produce efectele din 1 ianuarie 2022”, anularea hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 32 din 28 ianuarie 2022, la pct. 4, în partea textului „Prezenta hotărâre își produce efectele începând cu 1 ianuarie 2022” și anularea hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 33 din 28 ianuarie 2022, la pct. 4, în partea textului „Prezenta hotărâre își produce efectele începând cu 1 ianuarie 2022”, pentru a fi examinate într-un singur dosar, atribuindu-le numărul 3-48/22.

Prin hotărârea din 24 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse acțiunile înaintate de Ion Dron și Ion Duca împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la contestarea actelor administrative.

Întru argumentarea soluției adoptate, prima instanță a stabilit că reclamantii și-au manifestat dezacordul cu faptul că actele normative contestate urmează să fie aplicate începând cu 1 ianuarie 2022, însă acest dezacord este bazat pe interpretarea eronată a dispozițiilor legale.

Or, din interpretarea dispozițiilor art. 73 din Legea privind actele normative, derivă că actele normative, de regulă, produc efecte doar cât acestea sunt în vigoare și, de regulă, nu pot fi retroactive.

Astfel, sintagma „de regulă” utilizată de legiuitor în norma legală indicată, admite situația când actele normative pot produce efecte juridice și retroactiv, atunci când acest lucru este prevăzut expres în lege și/sau în alt act normativ.

La caz, Curtea de Apel a reținut că hotărârile Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 32, 33 și 40 din 28 ianuarie 2022, au fost adoptate în vederea punerii în executare a dispoziției nr. 2 a Comisiei pentru Situații Excepționale, prin care Agenția a fost obligată să stabilească noile prețuri reglementate la gaze naturale, la energie electrică și la energie termică, cu aplicarea acestora începând cu 1 ianuarie 2022.

Prin urmare, aceste circumstanțe denotă în mod cert că hotărârile Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 32, 33 și 40 din 28 ianuarie 2022, în partea ce se referă la data de când acestea își vor produce efectele juridice, sunt legale, întemeiate și adoptate în strictă conformitate cu cadrul normativ în vigoare.

Totodată, hotărârile Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 32, 33 și 40 din 28 ianuarie 2022, au fost adoptate și cu respectarea dispozițiilor art. 22 alin. (2) din Legea privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, care statuează că dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova se publică pe pagina web oficială a Guvernului și sunt executorii pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, precum și pentru cetățeni.

În condițiile speței, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a fost obligată să execute dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 2 din 27 ianuarie 2022, nefiind în drept să exercite controlul legalității dispozițiilor, să le pună în discuție ori să dea o apreciere proprie acestora.

La 27 octombrie 2022, Ion Duca a depus recurs nemotivat împotriva hotărârii din 24 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, iar la 9 decembrie 2022, a fost prezentată motivarea recursului, prin care a solicitat admiterea acesteia, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că prima instanță i-a respins cererea fără just temei, preocupându-se de apărarea poziției expuse de către autoritatea publică pârâtă, în condițiile în care instanța de judecată dispunea de suficiente probe pentru a-i admite cererea de chemare în judecată.

Totodată, a reiterat circumstanțele de fapt și de drept susținute în cererea sa de chemare în judecată.

La 1 noiembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Ion Dron a depus recurs împotriva hotărârii din 24 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând

admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii recurate, cu emiterea unei noi decizii de admitere a acțiunii.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a III-a „Procedura contenciosului administrativ”, Capitolul V „Procedura de recurs” din Codul administrativ, în special ce vizează prevederile cu privire la depunerea cererii de recurs, termenul depunerii, temeiurile recursului și procedura examinării acestuia. Totuși, art. XI alin. (3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente se deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă care stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ (în redacția legii până la modificările operate prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (în redacția legii până la modificările operate prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat hotărârea contestată la data de 24 octombrie 2022 (f. d. 107 vol. II).

La 27 octombrie 2022, Ion Duca a depus recurs nemotivat împotriva hotărârii din 24 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 117 vol. II).

Hotărârea motivată din 24 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată la adresa electronică a recurentului Ion Duca, la 28 noiembrie 2022, potrivit extrasului din poșta electronică (f. d. 123 vol. II).

Se mai constată că la 9 decembrie 2022, Ion Duca a prezentat motivarea recursului împotriva hotărârii din 24 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 126-128 vol. II).

Astfel, recursul depus de Ion Duca împotriva hotărârii din 24 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău este în termen.

După cum rezultă incontestabil din materialele dosarului, copia dispozitivului hotărârii din 24 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată lui Ion Dron, prin intermediul poștei electronice, la 27 octombrie 2022, fapt confirmat prin extrasul de pe poșta electronică anexat la actele cauzei (f. d. 116 vol. II).

Este cert și faptul că la 1 noiembrie 2022, cu respectarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (1) Cod administrativ, prin intermediul oficiului poștal, Ion Dron a depus recurs împotriva hotărârii din 24 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 118-120 vol. II).

La 12 decembrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat la adresa electronică a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică copia cererilor de recurs depuse de Ion Duca și de Ion Dron, fiindu-i explicat dreptul de a depune referință la recursurile declarate (f. d. 129 vol. II).

La 29 decembrie 2022, prin intermediul poștei electronice, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a depus referință la recursul înaintat de Ion Duca și de Ion Dron, prin care a solicitat ca cererile de recurs să fie respinse ca inadmisibile, nefondate și neîntemeiate (f. d. 133-137).

Prin încheierea din 15 martie 2023 a Curții Supreme de Justiție, recursul depus de către Duca Ion și de Dron Ion, a fost numit pentru examinare în complet de 5 judecători (f.d. 162, vol. II).

După cum s-a menționat supra, prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a III-a „Procedura contenciosului administrativ”, Capitolul V „Procedura de recurs” din Codul administrativ.

Completul de judecată reține că, Duca Ion și Dron Ion, au depus cererile de recurs, în baza temeiurilor existente până la modificările operate prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023).

Astfel, conform art. 247 din Codul administrativ, până la modificările operate prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurenților, au fost expuse cu suficientă claritate.

Studiind materialele dosarului, în raport cu argumentele invocate în recursuri, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile neîntemeiate și care urmează a fi respinse, cu menținerea hotărârii Curții de Apel Chișinău, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, în urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul și menține hotărârea și/sau decizia.

În conformitate cu art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Aplicabile litigiului sunt și prevederile art. 244 alin. (2) coroborat cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, care reglementează că, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului

capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La acest capitol, se rețin și dispozițiile art. 22 alin. (1) coroborat cu art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, care stipulează că, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că unul dintre principiile procedurii de contencios administrativ potrivit art. 36 din Codul administrativ, constituie principiul supremației dreptului, care prevede că instanța de judecată competentă să soluționeze acțiunile în contencios administrativ este obligată să respecte principiul supremației dreptului, în conformitate cu care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui sunt considerate valori supreme și sunt garantate de stat. Instanțele de judecată competente aplică principiul supremației dreptului cu luarea în considerare a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Conform jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului instanța de judecată, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii (cauza *Hirro Balani c. Spaniei*, nr.18064/91 din 09 decembrie 1994 §27).

Din materialele cauzei rezultă că, prin prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1 din 20 ianuarie 2022, a fost declarată stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe o perioadă de 60 de zile. Pe perioada stării de urgență, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova va emite dispoziții în vederea punerii în executare a următoarelor măsuri: 1) dispunerea, la necesitate, a raționalizării consumului de gaze naturale și de alte resurse energetice; 2) adoptarea deciziilor necesare în scopul asigurării unor acțiuni rapide de asigurare cu gaze naturale, inclusiv prin derogare de la prevederile normative; 3) adoptarea deciziilor de împuternicire a furnizorilor și a operatorilor de sistem să acționeze în scopul procurării, transportării și distribuției gazelor naturale și a altor resurse energetice pe întreg teritoriul țării; 4) coordonarea activității mijloacelor de informare în masă privind: a) informarea populației despre cauzele și proporțiile situației excepționale, despre măsurile întreprinse pentru prevenirea pericolului, lichidarea urmărilor acestei situații și pentru protecția populației; b) familiarizarea populației cu regulile de comportare în timpul situației excepționale; c) introducerea unor reguli speciale de utilizare a mijloacelor de telecomunicații; 5) instituirea de instrumente rapide de colectare a plăților de la consumatori pentru gazele naturale folosite; 6) instituirea unui regim special de procurare a gazelor naturale în regim rapid, în caz de necesitate; 7) alocarea mijloacelor financiare pentru asigurarea procurării volumelor necesare de gaze naturale, în caz de necesitate; 8) efectuarea altor acțiuni necesare în vederea prevenirii, diminuării și lichidării consecințelor care au provocat starea de urgență. Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova sunt obligatorii și executorii pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, precum și pentru cetățeni și alte persoane aflate pe

teritoriul Republicii Moldova. Art. 4. – Toate dispozițiile emise de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova intră în vigoare din momentul emiterii.

În temeiul Hotărârii Parlamentului respective, a fost aprobată dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 2 din 27 ianuarie 2022, iar în conformitate cu pct. 2 din dispoziția Comisiei, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică: 2.1. va examina cererea de ajustare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale depusă de S.A. „Moldovagaz”, prin derogare de la termenele și procedurile stabilite de Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2016, și, în conformitate cu Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale, aprobată prin Hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare Energetică nr. 355/2021, va aproba, până la data de 31 ianuarie 2022, noile prețuri reglementate la gaze naturale, cu aplicarea acestora începând cu data de 1 ianuarie 2022; 2.2. va aproba, până la data de 31 ianuarie 2022, în conformitate cu Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate, prețul pentru energia electrică produsă de S.A. „Termoelectrica”, S.A. „CET-Nord” și tariful pentru energia termică livrată consumatorilor de către S.A. „Termoelectrica”, S.A. „CET-Nord”, Î.M. „Termogaz-Bălți”, S.A. „Comgaz-Puls”, S.A. „Apă-Canal Chișinău”, Î.S. a Rețelelor și Centralelor Termice Comrat, Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”, cu aplicarea acestora începând cu data de 1 ianuarie 2022, prin derogare de la termenele și procedurile stabilite de Legea 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, Legea 107/2016 cu privire la energia electrică, Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, Legea nr. 239/2008 cu privire la transferarea în procesul decizional și Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018 și fără solicitările oficiale ale acestora; 2.3. va aproba, până la data de 31 ianuarie 2022, în conformitate cu Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate, prețul reglementat pentru furnizarea energiei electrice pentru S.A. „Energocom”, în calitate de furnizor central de energie electrică, prin derogare de la procedurile stabilite de Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, Legea nr. 239/2008 cu privire la transparența în procesul decizional și Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018 și cu aplicarea acestuia începând cu data de 1 ianuarie 2022.

La 28 ianuarie 2022, Comisia pentru Situații Excepționale a expediat în adresa autorităților publice dispoziția nr. 2 din 27 ianuarie 2022, pentru informare și executare.

La 21 ianuarie 2022, S.A. „Moldovagaz” a înaintat către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică solicitare de examinare și aprobare a prețurilor reglementate la gazele naturale (f. d. 1, dosar administrativ hotărârea ANRE nr. 32 din 28 ianuarie 2022).

Urmare examinării solicitării respective și a dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 2 din 27 ianuarie 2022, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a aprobat hotărârea nr. 32 din 28 ianuarie 2022 privind aprobarea prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale de către S.A. „Moldovagaz” în contextul obligației de serviciu public, prin care în temeiul art. 7 alin. (2) lit. d), art. 98

alin. (2) lit. d) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, în conformitate cu Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 355 din 13 august 2021, în corespundere cu prevederile pct. 2.1 din dispoziția nr. 2 din 27 ianuarie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, având la bază cererea S.A. „Moldovagaz” din 21 ianuarie 2022 și nota de argumentare a Departamentului gaze naturale și energie termică al ANRE, a hotărât: aprobarea prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale de către S.A. „Moldovagaz” în contextul obligației de serviciu public, conform anexei la hotărâre; s-a abrogat hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 666/2021 din 24 decembrie 2021; s-a indicat, că hotărârea își produce efectele începând cu 1 ianuarie 2022 (f. d. 48-49, dosar administrativ hotărârea ANRE nr. 32 din 28 ianuarie 2022).

Prin hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 33 din 28 ianuarie 2022 privind prețul la energia electrică produsă și tariful pentru energia termică livrată consumatorilor de către S.A. „Termoelectrica”, în temeiul art. 9 alin. (2) lit. b) din Legea cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, art. 7 alin. (2) lit. d) din Legea cu privire la energia electrică, în conformitate cu prevederile Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 396/2019 din 1 noiembrie 2019, în corespundere cu pct. 2.2 din dispoziției nr. 2 din 27 ianuarie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, în baza notei argumentare a Departamentului gaze naturale și energie termică al ANRE, Consiliul de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, a aprobat prețul pentru energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare ale S.A. „Termoelectrica” în mărime de 335 bani/kWh (fără TVA); s-a aprobat tariful pentru energia termică livrată consumatorilor de către S.A. „Termoelectrica” în mărime de 2169 lei/Gcal (fără TVA); s-a abrogat Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 668/2021 din 24 decembrie 2021 privind prețul la energia electrică produsă și tariful pentru energia termică livrată consumatorilor de către S.A. „Termoelectrica”; s-a indicat, că hotărârea își produce efectele începând cu 1 ianuarie 2022 (f. d. 12, dosar administrativ hotărârea ANRE nr. 33 din 28 ianuarie 2022).

La 16 noiembrie 2021, S.A. „Energocon” a înaintat Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cerere privind ajustarea și aprobarea extraordinară a prețului reglementat de furnizare a energiei electrice pentru S.A. „Energocon”, în calitate de furnizor central de energie electrică, cu aplicarea acestuia simultan cu ajustarea, aprobarea și intrarea în vigoare a tarifelor pentru producerea energiei electrice de către S.A. „CET-Nord” și S.A. „Termoelectrica” din 1 ianuarie 2021.

Prin hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 40 din 28 ianuarie 2022 privind prețul pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică, în temeiul prevederilor art. 7 alin. (2) lit. d), art. 88 din Legea nr. 107 din 27 mai 2016 cu privire la energia electrică, al Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru energia electrică furnizată de

furnizorul central de energie electrică, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 483/2017 din 13 decembrie 2017 și în corespundere cu pct. 2.3 din dispoziția nr. 2 din 27 ianuarie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale, s-a aprobat prețul pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică S.A. „Energocom” în cuantum de 3,24 lei/kWh (fără TVA); s-a abrogat Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 675 din 24 decembrie 2021; s-a indicat că hotărârea își produce efectele din 1 ianuarie 2022 (f. d. 1, dosar administrativ hotărârea ANRE nr. 40 din 28 ianuarie 2022).

La 8 februarie 2022, Ion Dron și la 09 februarie 2022, Ion Duca au depus cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, solicitând anularea ca fiind ilegală a hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 32 din 28 ianuarie 2022, a hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 33 din 28 ianuarie 2022 și a hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 40 din 28 ianuarie 2022. Invocând ilegalitatea parțială a hotărârilor respective, Dron Ion și Duca Ion au depus acțiuni în control normativ, prin care au solicitat anularea sintagmei „își produc efectele din 1 ianuarie 2022”, invocând precum că, un act normativ nu poate produce efecte juridice cu efect retroactiv.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, Curtea de Apel Chișinău, prin hotărârea din 24 octombrie 2022 a respins acțiunile depuse de Dron Ion și Duca Ion (f.d. 107, 108-120, vol.II).

Această concluzie este considerată de către completul de judecată al Curții Supreme de Justiție întemeiată și urmează a fi menținută.

În continuare, completul de judecată notează că potrivit art. prevederile art. 7 alin. (2) lit. d) din Legea cu privire la gazele naturale, în domeniul de reglementare a prețurilor și a tarifelor, Agenția: [...] d) aprobă tarifele reglementate pentru serviciul de transport al gazelor naturale, pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, inclusiv tarifele diferențiate în funcție de nivelul presiunii în rețelele de gaze naturale, tariful reglementat pentru serviciul de stocare a gazelor naturale, precum și prețurile reglementate pentru furnizarea de ultimă opțiune și pentru furnizarea gazelor naturale anumitor categorii de consumatori finali în contextul obligației de serviciu public stabilite la art. 89, inclusiv prețurile diferențiate în funcție de consum, calculate în conformitate cu metodologiile respective de calculare a prețurilor și a tarifelor reglementate.

Conform art. 9 alin. (2) lit. b) din Legea cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, Agenția are următoarele atribuții: [...] b) aprobă tarifele reglementate pentru producerea energiei termice, pentru serviciul de distribuție a acesteia, pentru furnizarea energiei termice, pentru energia termică livrată consumatorilor de către unitățile termoelectrice, precum și pentru apa caldă menajeră, calculate în conformitate cu metodologiile aprobate.

Potrivit art. 7 alin. (2) lit. d) din Legea nr. 107 din 27 mai 2016 cu privire la energia electrică, în domeniul de reglementare a prețurilor și a tarifelor, Agenția: [...] d) aprobă prețurile reglementate pentru energia electrică și energia termică produsă de centralele electrice de termoficare urbane, tarifele reglementate pentru serviciul de transport al

energiei electrice, pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, inclusiv tarifele diferențiate în funcție de nivelul de tensiune al rețelelor electrice, tariful reglementat pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice, precum și prețurile reglementate pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică, de furnizorul de ultimă opțiune și de furnizorul serviciului universal, inclusiv tarifele binome și prețurile diferențiate în funcție de orele de consum, calculate în conformitate cu metodologiile respective de calculare a prețurilor și a tarifelor reglementate.

În sensul art. 73 din Legea privind actele normative, actul normativ se aplică fără limită de timp dacă în textul acestuia nu este prevăzut altfel. Actul normativ sau unele dispoziții ale acestuia pot avea aplicare temporară. În acest caz, în actul normativ se indică termenul de aplicare ori evenimentul la survenirea căruia actul normativ sau unele dispoziții își încetează acțiunea. Actul normativ produce efecte doar cât este în vigoare și, de regulă, nu poate fi retroactiv sau ultraactiv. Au efect retroactiv doar actele normative prin care se stabilesc sancțiuni mai blânde. Actele normative pot ultraactiva, în mod excepțional, dacă acest lucru este prevăzut expres de noul act normativ.

Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, constată că instanța de apel corect a concluzionat asupra netemeinicii acțiunilor în control normativ depuse de Dron Ion și Duca Ion, așa cum, argumentele expuse în acestea au un caracter declarativ și neîntemeiat. Or, prin acțiunile depuse, reclamantii Dron Ion și Duca Ion și-au manifestat dezacordul cu faptul că, actele normative contestate urmează să fie aplicate începând cu 1 ianuarie 2022, însă, acest dezacord al reclamantilor este bazat pe interpretarea eronată a dispozițiilor legale.

Subsidiar, conform dispozițiilor art. 73 din Legea privind actele normative, derivă că, actele normative, de regulă, produc efecte doar cât acestea sunt în vigoare și, de regulă, nu pot fi retroactive. Sintagma „de regulă” utilizată de legiuitor în norma legală indicată, admite situația când actele normative pot produce efecte juridice și retroactiv, atunci când acest lucru este prevăzut expres în lege și, sau în alt act normativ.

În aceeași ordine de idei, și anume că *principiul neretroactivității legii presupune interzicerea aplicării unei pedepse mai aspre decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos și interzicerea condamnării pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos* se expune și Curtea Constituțională a Republicii Moldova în practica sa (vezi DCC nr. 142 din 12 decembrie 2019, § 17; DCC nr. 73 din 27 mai 2021, § 25; HCC nr. 29 din 21.09.2021, § 37-38).

Prin urmare, instanța de recurs conchide că, hotărârile Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 32, 33 și 40 din 28 ianuarie 2022, au fost adoptate în vederea punerii în executare a dispoziției nr. 2 a Comisiei pentru Situații Excepționale, prin care Agenția a fost obligată să stabilească noile prețuri reglementate la gaze naturale, la energie electrică și la energie termică, cu aplicarea acestora începând cu 1 ianuarie 2022.

În context, Completul de judecată specifică că, aceste circumstanțe denotă în mod cert, că hotărârile Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 32, 33 și 40 din 28 ianuarie 2022, în partea ce se referă

la data de când acestea își vor produce efectele juridice, sunt legale, întemeiate și adoptate în strictă conformitate cu cadrul normativ în vigoare.

Completul de judecată, reține că, hotărârile Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 32, 33 și 40 din 28 ianuarie 2022, au fost adoptate și cu respectarea dispozițiilor art. 22 alin. (2) din Legea privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, care statuează că, dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova se publică pe pagina web oficială a Guvernului și sînt executorii pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, precum și pentru cetățeni.

Corespunzător, instanța de apel corect a dedus că în condițiile speței, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a fost obligată să execute dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr. 2 din 27 ianuarie 2022, nefiind în drept să exercite controlul legalității dispozițiilor, să le pună în discuție, ori să dea propria apreciere a acestora.

În conjunctura dată, instanța de recurs menționează că nu pot fi reținute argumentele recurenților precum că la emiterea actelor normative contestate, autoritatea ar fi neglijat efectul temporal al actelor normative, or, după cum s-a indicat anterior, hotărârile Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 32, 33 și 40 din 28 ianuarie 2022, au fost adoptate în vederea punerii în executare a dispoziției nr. 2 din 27 ianuarie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale.

Așa fiind, completul de judecată consideră soluția instanței de apel, ca fiind legală și întemeiată, nefiind constatate încălcări la examinarea cauzei, iar criticile formulate de către recurenți în susținerea netemeinicii hotărârii contestate sunt apreciate ca fiind nefondate.

Completul de judecată consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurenților, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *Garda Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În baza acestor considerații, se constată că alte susțineri ale recurenților nu constituie temei de admitere a recursurilor, deoarece se combat cu cele invocate mai sus și se axează asupra circumstanțelor, care au fost constatate și elucidate pe deplin de către instanța de apel, având la bază cumulul de probe apreciate cu respectarea normelor de drept material și procedural.

În context, instanța de recurs menționează, că argumentele recursului, coincid cu argumentele lui *Duca Ion* și *Dron Ion* indicate în cererile de chemare în judecată, cărora atât instanța de fond le-a dat o apreciere corespunzătoare.

În conexiunea celor relatate, instanța de recurs, prin prisma jurisprudenței CEDO și anume cauza *Rebai* și alții contra Franței din 25 februarie 1995, nr.26561/1995, unde Curtea a menționat că „... art. 6 § 1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca

fiind lipsit de șanse de succes”, consideră necesar de a respinge și restul argumentelor invocate în recurs, cu atât mai mult, că acestea nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârii recurate.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că instanța a elucidat pe deplin circumstanțele cauzei, a aplicat corect normele de drept material, hotărârea instanței de apel este întemeiată și legală, iar criticele formulate în recurs sunt nejustificate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține hotărârea Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se resping recursurile declarate de către Duca Ion și Dron Ion.

Se menține hotărârea din 24 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Dron Ion și Duca Ion împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la contestarea actelor administrative.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni

Lilia Roic-Botezatu

Ion Malanciuc